

GEZ
(REJ)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

1. Nazwa

BASZTA PROCHOWA (LONTOWA)

2. Czas powstania

XV/XVI w.
(gotyk)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Widok ogólny bryły od północnego wschodu

Szczyt elewacji bocznej wschodniej

Widok ogólny bryły od południowego zachodu

4. Adres (ulica, nr posesji)

Kołobrzeg
ul. Stanisława Dubois 20
p-ta 78-100
nr dz. 199, obr. 12

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzeski**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

rejestr zabytków:

A-97, decyzja z dn. 10.08.1956 r.
baszta zwana prochową oraz resztką murów
obronnych

Inne:

Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 87/14
Prezydenta Miasta Kołobrzeg
z dn. 21.10.2014 r.
(aktualizacja: zarządzenie nr 101/22
z dn. 26.08.2022 r.)

8. Historia, opis i wartości

Budowę murów obronnych rozpoczęto w k. XIII w., wkrótce po lokacji miasta. Kontynuowano w XIV w., modernizowano i rozbudowywano w XV i XVI w. Pierścień murów zawierał liczne baszty, czatownie oraz bramy: Solną, Młyńską, Kamienną wzmocnione przedbramiami. W XVII w. obwarowania ustąpiły miejsca fortyfikacjom nowożytnej twierdzy. Obecnie ze średniowiecznych murów zachowały się resztki Baszty Więziennej oraz – w całości – Baszta Lontowa. Powstała ok. 1450 r. w pń.-wsch. odcinku murów, pełniła funkcję prochowni. Przetrwiała liczne oblężenia miasta w XVIII i XIX w. Po likwidacji twierdzy włączona w zabudowę miejską. Współcześnie pełniła funkcje turystyczne (schronisko, siedziba PTTK). Od 2019 r. przejęta przez Miasto Kołobrzeg, obecnie w trakcie remontu generalnego wnętrza, po którym zostanie przeznaczona na cele kulturalne.

Baszta, obecnie wolnostojąca, wymurowana jest z cegły na rzucie prostokąta. Trójkondygnacyjną, zwartą bryłę przekrywa dach dwuspadowy, ceramiczny. Elewacje nieotynkowane. Frontowa i tylna w górnych partiach rozczłonkowane wydłużonymi niszami, dzielonymi laskowaniem na dwie blendy, w których rozmieszczone rzędy niewielkich okien. Ściany boczne gładkie, z pojedynczymi wąskimi otworami strzelniczymi, zwieńczone trójkątnymi szczytami, z dekoracyjnym układem blend (zachodni ze sterczynami).

Gotycka Baszta Lontowa jest jednym z najstarszych i najcenniejszych zabytków Kołobrzegu, wybitnie waloryzuje śródmiejską przestrzeń. Posadowiona obecnie w obrębie nowoczesnej zabudowy mieszkalnej, dokumentuje istnienie średniowiecznych (niezachowanych) obwarowań miejskich.

Kołobrzeg, ul. Dubois 20 - Baszta Prochowa: <https://mapy.gis.kolobrzeg.pl/>

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

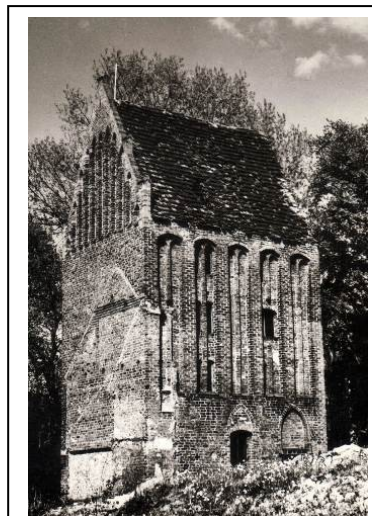
Ogólny stan zachowania – dobry; obiekt po odnowieniu elewacji (2023 r.), z nowym dachem. Obecnie trwa remont generalny wnętrza (ukończenie planowane na styczeń 2025).

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie winny być uzgadniane z MKZ w Kołobrzegu.

Obowiązuje ochrona prawna w zakresie pełnego zachowania:

/ukształtowania bryły (w tym gabaryty wysokościowe, proporcje wysokości ścian i dachu, forma dachu)/ konstrukcji i materiału budowlanego/ ukształtowania elewacji, w tym rozmieszczenia i formy otworów okiennych, drzwiowych oraz detalu architektonicznego/ stolarki okiennej i drzwiowej, przy wymianie wymagane jest odtworzenie poprzedniej formy i zastosowanie pierwotnego rodzaju materiału/ zasadniczego układu oraz wystroju wnętrza/ bezpośredniego otoczenia obiektu zabytkowego

Widok z lat 50. XX w.
Źródło: fotopolska.eu

Oprac.: K. Wójcik, K. Tymbarski

10. Wykonanie karty
(autor, data i podpis)

**Biuro Dokumentacji Zabytków
w Szczecinie**
Maria Witek
10.2024

faksymile podpisu

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków